

PRIKAZ

ON CONCEPTS AND CLASSIFICATIONS OF MUSICAL INSTRUMENTS

Margaret J. Kartomi, *On Concepts and Classifications of Musical Instruments*, Chicago - London: The University of Chicago Press, 1990., 329 str.

Margaret J. Kartomi, autorica knjige, radi kao profesorica i pročelnica na Odsjeku za glazbu na Monash Sveučilištu u Melbourneu. Specijalistica je za organologiju i glazbu Jugoistočne Azije.

U okviru ove stručne studije Margaret J. Kartomi pokušava analitički sagledati načine klasificiranja glazbenih instrumenata u različitim društvenim sredinama. Bavi se pitanjem što glazba znači u pojedinim društvenim sredinama, te kako glazbeni instrumenti reflektiraju društvenu "glazbenu misao". U svom istraživanju primjenjuje povijesni i transkulturni pristup, oslanjajući se na povijesnu, sociološku, muzikološku i etnomuzikološku literaturu kao i na vlastita terenska istraživanja.

Knjiga obuhvaća 329 stranice teksta uključujući i epilog (pogovor), bilješke, popis literature te abecedni popis termina upotrijebljenih tijekom predstavljanja različitih tehnika i metoda klasificiranja u različitim društvima. Na početku knjige je naznačen popis ilustracija, autoričina bilješka i predgovor.

Na početku knjige autorica pojašnjava pojam *concept of instruments*, smatrajući kako produkt klasifikacijskog procesa ovisi o idejnim značajkama društva unutar kojeg određeni instrument postoji. Prema autorici klasifikacija može potpuno biti razumljiva jedino i isključivo pogledom *iznutra*, odnosno shvaćajući i uzevši u obzir čitav kontekst, pri čemu se u analitički proces uključuju izumitelj, graditelj i korisnik instrumenta.

Knjiga je podijeljena na tri veća poglavlja:

I. On the Nature of Classifications of Musical Instruments

II. Classification in Societies Oriented Toward Literary Transmission

III. Classification in Societies Oriented toward Oral Transmission.

U prvom poglavlju autorica pokušava pronaći odgovor na pitanje: zašto su ljudska bića sklona klasificiranju i koje su to sve različite strukture za kojima posežemo? Krenuvši od osnovne psihološke odrednice koja se nalazi u prirodi svakog ljudskog stvorenja, a to je potreba za postizanjem određene vrste reda (nad kaosom) radi lakšeg razumijevanja, shvaćanja, mogućnosti pamćenja a potom i prenošenja znanja, autorica pokušava sagledati načine klasificiranja glazbenih instrumenata, postavljajući u vezu dominantne misaone, vrijednosne i ideološke konstrukte različitih kultura s određenim načinom izgrađivanja odnosa prema glazbenim instrumentima i glazbi uopće. U istom

poglavlju autorica definira klasifikaciju i kritički sagledava dosadašnja organološka istraživanja postavljajući studij o glazbenim instrumentima u njegovu preliminarnu fazu.

U drugom poglavlju analizira klasifikacijske sustave glazbenih instrumenata u kulturama čija se povijest i tradicija temelje na pisanom prijenosu znanja. Tu spadaju i klasifikacijske sheme stare preko tisuću godina. Poglavlje je uređeno prema podnaslovima koja obuhvaćaju instrumentalne klasifikacije iz Kine, Jave, Indije i Šri Lanke; zatim prioritet muzikoloških nad religijskim aspektima instrumentalne klasifikacije među tibetanskim monasima; povijesni pregled grčke klasifikacije i arapskog svijeta te europsku klasifikaciju od srednjovjekovnog razdoblja do 18. stoljeća, koja se nastavlja na zapadnjački koncept glazbenih instrumenata kroz 19. i 20. stoljeće. Poglavlje završava dikursom i otvorenim pitanjem o različitim metodama glazbene klasifikacije u budućnosti, pri čemu autorica navodi zajedničke tendencije organologa da klasifikacijom pokriju ne samo različite rangove instrumenata u svijetu kroz prošlost i sadašnjost već da obuhvate i njihove glavne parametre glede funkcije, značenja i važnosti instrumentalnih klasifikacija vezanih za određena društva.

Takav način istraživanja glazbenih instrumenata omogućava njihovu raznolikost prezentaciju s obzirom na različite institucije u kojima se glazbeni instrumenti danas nalaze i radi boljeg razumijevanja društvenih struktura, tradicije i povijesti.

U trećem poglavlju autorica prikazuje različite klasifikacijske sheme kultura u kojima se tradicija temelji na usmenoj predaji, potkrjepljujući različite klasifikacijske sustave dominantnim društvenim idejnim obrascima svake ispitane kulture. Svaka pojedinačna klasifikacijska shema je u odnosu s temeljnim kulturnim konceptom. Treće se poglavlje temelji isključivo na rezultatima terenskih istraživanja.

Knjiga na svojevrsan način potvrđuje dosadašnja organološka istraživanja koja pokazuju nemogućnost stvaranja jedinstvene klasifikacije glazbenih instrumenata, kao i nemogućnost uporabe jedinstvene istraživačke metode. Autorica ipak uspijeva pronaći način da nam kroz svoju knjigu jednostavnom i organiziranom strukturom teksta približi različite klasifikacijske sustave, pri čemu je gotovo svaka klasifikacijska metoda potkrjepljena skicama i ilustracijama. U Epilogu ih analitički sažima i komparira te otvara paletu psihološkog, idejnog i vrijednosnog društvenog načina klasificiranja glazbenih instrumenata, pri čemu naglašava kako proces klasifikacije ne može biti jednodimenzionalna aktivnost čiji će rezultat predstavljati jednostavan i sustavno uređen kompleks podataka. Knjiga je napisana jednostavno, te može biti korisna i zanimljiva ne samo etnomuzikolozima i organolozima, već svima koji se bave glazbom i glazbenim instrumentima u društvenim, psihološkim, povijesnim, filozofskim i umjetničkim istraživanjima.

Željka Petrović